

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
कृषि सेवा, कृषि प्रसार (एगू एक्सटेन्सन) समूह, अधिकृत नवौं तहको खुला र अन्तर सेवा
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ – लिखित परीक्षा

भाग २ – अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न सख्या	अङ्क भार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	१०	१०×५=५०	छोटो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर			

- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरु नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानका उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
 - पहिलो भागमा समस्याका पहिचान ।
 - दोस्रो भागमा समस्या समाधानका लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
 - तेस्रो भागमा समस्या समाधानका लागि सुझाव ।
 - चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरु परीक्षाका मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेका सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति : २०७८।०२।२२ गते देखि ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
कृषि सेवा, कृषि प्रसार (एगू एक्सटेन्सन) समूह, अधिकृत नवौं तहको खुला र अन्तर सेवा
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क — ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.३ विद्यमान नेपालको संविधान
 - १.४ संघ, प्रदेश र स्थानिय तह बीचको अन्तरसम्बन्ध र समन्वय
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
 - २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरु
 - २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
 - ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
 - ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
४. विकासका आयामहरु
 - ४.१ विकास प्रशासनका अवधारणा
 - ४.२ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.३ आवधिक योजना
 - ४.४ दिगो विकास
 - ४.५ विकेन्द्रीकरण
 - ४.६ गरीबी निवारण
 - ४.७ सुशासन
 - ४.८ विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.९ जनसंख्या र बसाईसराई
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
 - ५.७ निर्वाचन प्रणाली, निर्वाचन चक्र, निर्वाचन व्यवस्थापन
६. नेपाली समाज र यसको बनोट
 - ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु

- समाप्त -

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
कृषि सेवा, कृषि प्रसार (एगृ एक्सटेन्सन) समूह, अधिकृत नवौं तहको खुला र अन्तर सेवा
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी

अङ्क: ५०

(क) नीतिगत विषयहरू

१. दीर्घकालीन कृषि योजना (Agriculture Perspective Plan)
२. चालु पञ्चवर्षीय योजना (कृषि क्षेत्र मात्र)
३. कृषि विकासमा महिला सहभागिता
४. आर्थिक विकास र क्षेत्रीय सन्तुलनमा कृषिको भूमिका
५. कृषि विकासमा पकेट प्याकेज रणनीति

(ख) कृषि सम्बन्धी ऐन, नियमहरू तथा नीति (संशोधन सहित)

१. विउ विजन ऐन, २०४५
२. विउ विजन नियमावली, २०५४
३. राष्ट्रिय मल नीति, २०५८
४. सिंचाइ नीति,
५. सहकारी ऐन, २०४८
६. स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५
७. प्रदेश नं.२ कृषि सगँ सम्बन्धित ऐन, नियमहरू

(ग) नि.से. ऐन, नियम तथा आ.प्र. सम्बन्धी व्यवस्था (संशोधन सहित)

१. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७७, प्रदेश नं.२
२. निजामती सेवा ऐन, २०४९
३. निजामती सेवा नियमावली, २०५०
४. नेपाल कृषि सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति) नियमहरू, २०५१
५. आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ र नियमावली, २०६४
६. स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४

(घ) समूह सम्बन्धी विषयहरू

१. कृषि विकासमा समन्वयको आवश्यकता विभिन्न स्तरका समितिहरूको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी
२. बहुआयामिक कृषि प्रसार कार्यक्रम, भूमिका, आवश्यकता र चुनौती
३. प्रदेश नं.२, कृषि पूर्वाधारको अवस्था र स्थिति

- समाप्त

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
कृषि सेवा, कृषि प्रसार (एगृ एक्सटेन्सन) समूह, अधिकृत नबौ तहको खुला र अन्तर सेवा
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र: सेवा,समूह सम्बन्धी

पूर्णाङ्क: १००

1. Extension Concept, Principles & Scope

- 1.1 Concept of Extension Education
- 1.2 Need for extension in Agriculture Development
- 1.3 Principles, Philosophy & Extension and Methods of Extension Education
- 1.4 Functions of Extension
- 1.5 Extension education as a profession and discipline

2. Teaching-Learning Process in Extension

- 2.1 Criteria for effective extension teaching
- 2.2 An effective learning situation
- 2.3 The elements of learning situation
- 2.4 Adult learning- theories & principles

3. Group Dynamics and Leadership

- 3.1 Group dynamics and leadership development in agriculture extension
- 3.2 Farmer's Group Formation and Mobilization
- 3.3 Leadership style, typology and behaviour
- 3.4 Conflict management, sources and resolution techniques
- 3.5 Characteristics of an effective farmer's group

4. Communication in Agriculture

- 4.1 Communication process - basic functions, elements and methods
- 4.2 Communication methods - individual group & mass methods selection and combination of communication methods
- 4.3 Critical factors in extension communication
- 4.4 Usage of audio- visual aids in extension communication
- 4.5 Effective communication skills, role of extension agents
- 4.6 Feedback and Methods of Feedback

5. Technology Transfer/Adoption

- 5.1 Technology Generation and Development Process
- 5.2 Diffusion, dissemination and adoption of innovation/technology
- 5.3 Adoption process, stages of adoption, adopter categories, factors affecting adoption
- 5.4 Traditional and recent approaches in transfer of agricultural technology
- 5.5 Role of research, extension & farmer in technology generation and diffusion

6. Planning in Agricultural Extension

- 6.1 Concept, approaches, planning cycle
- 6.2 Bottom-up planning process
- 6.3 Projectization concept in agricultural extension programme
- 6.4 Participation monitoring in evaluation - concept and process
- 6.5 Report writing documentation and communicating monitoring and evaluation reports.

-----0-----